

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Alatalo, S., Röytiö, S. & Poutiainen, A. 2021. Huumorin pilkahduksia korkeakouluopinnoissa. Oamk Journal 53/2021. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021092046675>

Huumorin pilkahduksia korkeakouluopinnoissa

24.9.2021 - Alatalo Sari, Röytiö Suvi, Poutiainen Anne

Opiskelu voi tuntua työläältä ja luennot tylsistyttävän pitkiltä. Opetukseen on toivottu – ei ehkä vaarallisia tilanteita – mutta vaihtelua ainakin. Yksi tapa osallistaa opiskelijoita ja pitää yllä heidän mielenkiintoaan on aktivoida heitä miettimään ja ratkaisemaan opiskeltaviin sisältöihin liittyviä kysymyksiä käytännön näkökulmasta. Jos tähän liitetään tarinallisuus ja huumori, opiskelijat voidaan saada mukaan aktiivisiksi toimijoiksi, jolloin heidän on helpompi omaksua ja muistaa opetuksen sisältöä. Lähestymistapaa on käytetty Oulun ammattikorkeakoulun liiketalouden perhe- ja perintöoikeus -opintojaksolla.

Huumorin käyttämisellä voi olla monia positiivisia vaikutuksia oppimistilanteeseen, kuten ilmapiirin rentoutuminen, motivaation lisääntyminen sekä koetun etäisyyden ja stressin väheneminen (kuva: Aleksandra Sapozhnikova/Unsplash.com)

Opiskelu on erityisen tehokasta silloin, kun opiskelijat saadaan kiinnostumaan opiskelusta. Tämä voidaan tehdä tuomalla esimerkiksi huumoria opiskeluun [1]. Huumoria käytetään opetuksessa, sillä sen ajatellaan muun muassa lievittävän ikävystymistä, vähentävän jännitystä, herättävän kiinnostusta, lisäävän motivaatiota ja helpottavan ymmärtämistä. [2] Huumorin käyttöä opetuksessa ja oppimisessa on tutkittu melko paljon [3], mutta sen hyödyntäminen opetuksessa ei välttämättä ole kovin helppoa, sillä sen kokeminen on subjektiivista ja tilannesidonnaista. Voi olla vaikea ennustaa, miten vastaanottaja suhtautuu käytettyyn huumoriin.

Huumorin käyttöä on tarkasteltu oppimistilanteissa muun muassa siitä näkökulmasta, onko se opiskelijoiden mielestä ollut sopivaa vai ei [4] [5] [6]. Mikäli opiskelijat kokevat huumorin epäsopivaksi, se ei vaikuta positiivisesti oppimistilanteeseen tai oppimiseen. Huumorin käytön on todettu olevan hyödyllistä oppimistilanteessa etenkin silloin, kun se liittyy opittavaan sisältöön [6]. Kyselyssämme opiskelijoilta kysyttiin, miten he näkivät oppimateriaalissa käytetyn huumorin ja miten he olivat kokeneet potentiaaliset huumorin käytön positiiviset vaikutukset oppimistilanteessa.

Huumorilla positiivisia vaikutuksia

Yleisesti huumorilla ja sen aiheuttamalla naurulla on positiivisia vaikutuksia ihmisiin. Tutkimusten perusteella voidaan ajatella, että huumorin käyttöön liittyvässä prosessissa huumorin käyttö viestintätilanteessa johtaa emotionaaliseen reaktioon, joka taas ilmenee jollain tavalla fyysisenä reaktiona [7]. Erilaisia mahdollisia suotuisia fyysisiä ja psyykkisiä vaikutuksia on tutkittu jonkin verran yleisesti, ja viime aikoina on tarkasteltu lisäksi huumorin käytön vaikutuksia erityisesti oppimistilanteessa.

Huumorin aikaansaamia fyysisiä reaktioita voidaan myös mitata. Huumori ja nauru voivat esimerkiksi rentouttaa lihaksia, parantaa keuhkojen toimintaa, vilkastuttaa verenkiertoa sekä laskea sykettä ja verenpainetta. Lisäksi niillä voi olla positiivinen vaikutus esimerkiksi immuuni- ja hermojärjestelmään. [8] Huumorilla ja naurulla voi siten olla ihmisille kokonaisvaltaisesti hyvää tekevä fyysinen vaikutus.

Fyysisten reaktioiden lisäksi ihminen reagoi huumoriin monilla tavoin myös psyykkisesti. Huumori ja nauru voivat helpottaa ahdistusta [9], stressiä ja jännitystä [10] [11] sekä masennusta [12]. Niillä voi myös olla suotuisia vaikutuksia itsetuntoon ja toivon kokemiseen [13] [14]. Tällaiset vaikutukset saattavat olla hyödyllisiä myös oppimisen näkökulmasta, ja onkin ajateltu, että huumorin käyttö sopii hyvin opetustilanteeseen [3].

Huumorin käyttöä opetuksessa on tutkittu jonkin verran [3] [5] [15] [16] [17] [18]. Vaikuttaa siltä, että opettajalla on usein jokin syy käyttää huumoria opetus- ja oppimistilanteessa. Erityisesti kiinnostuksen kohteena on ollut sen mahdollinen suotuisa vaikutus oppimiseen ja motivaatioon. [6] [15] [18] [19] Toisaalta tutkimuksissa on tullut ilmi, että tämä vaikutusmekanismi ei välttämättä ole yksinkertainen, vaan esimerkiksi huumorin laadulla on vaikutusta oppimiseen [20].

Positiivisten vaikutusten lisäksi on hyvä muistaa, että huumorin käytöllä voi olla negatiivisiakin tarkoituksia ja vaikutuksia sosiaalisessa tilanteessa. Tavoitteena voi olla esimerkiksi jonkun pilkkaaminen tai eristäminen [3]. Jos opiskelijat eivät pidä oppimistilanteessa käytettyä huumoria sopivana, sillä voi olla jopa negatiivinen vaikutus [6].

Tekemässämme kyselytutkimuksessa keskityimme nimenomaan oppimistilanteessa käytetyn huumorin mahdollisiin positiivisiin vaikutuksiin. Ensin oli kuitenkin varmistettava, että opiskelijat yleisesti ottaen kokivat käytetyn huumorin tilanteeseen sopivaksi.

Huumorin vaikutuksia oppimistilanteessa

Kyselyssä pyrimme kartoittamaan opiskelijoiden näkemyksiä huumorin käytöstä opetuksessa. Heitä pyydettiin arvioimaan, sisälsikö käytetty oppimateriaali huumoria, oliko se sopivaa ja millaisia vaikutuksia huumori sai aikaan oppimistilanteessa. Arvioitava oppimateriaali koostui huumoripitoisista narratiiveista perhe- ja perintöoikeuden opintojaksolla. Narratiivit olivat tarinallisia oikeustapauksia, jotka opiskelijan tuli ratkaista. Ohessa yksi esimerkki tapauksista:

Ystäväsi Risto on rakastunut palavasti. Hän on tavannut kansalaisopiston puutyökurssilla ihastuttavan leskirouva Irman ja hullaantunut vielä kypsällä iällä. Risto toivoo, että hän voisi avioitua rakkaansa kanssa mahdollisimman pian. Hän on jo kosinut Irmaa maanantaina ja saanut myöntävän vastauksen. Innostuneena Risto on jo varannut juhlatilan ja -ruuat pitopalvelu B. Kampyloilta tämän viikon perjantaiksi. Risto on jo sopinut, että heidät vihitään Ainolanpuiston sillalla perjantaina klo 17 ja vihkimisen toimittaa Lemmenlaivan kapteeni Kirk. Hän kutsuu sinut juhliisi. Olet tietenkin mielissäsi osallistumassa juhlaan, mutta oletko sitä mieltä, että Riston suunnitelmissa on joitakin heikkouksia? Perustele vastauksesi ja auta Ristoa.

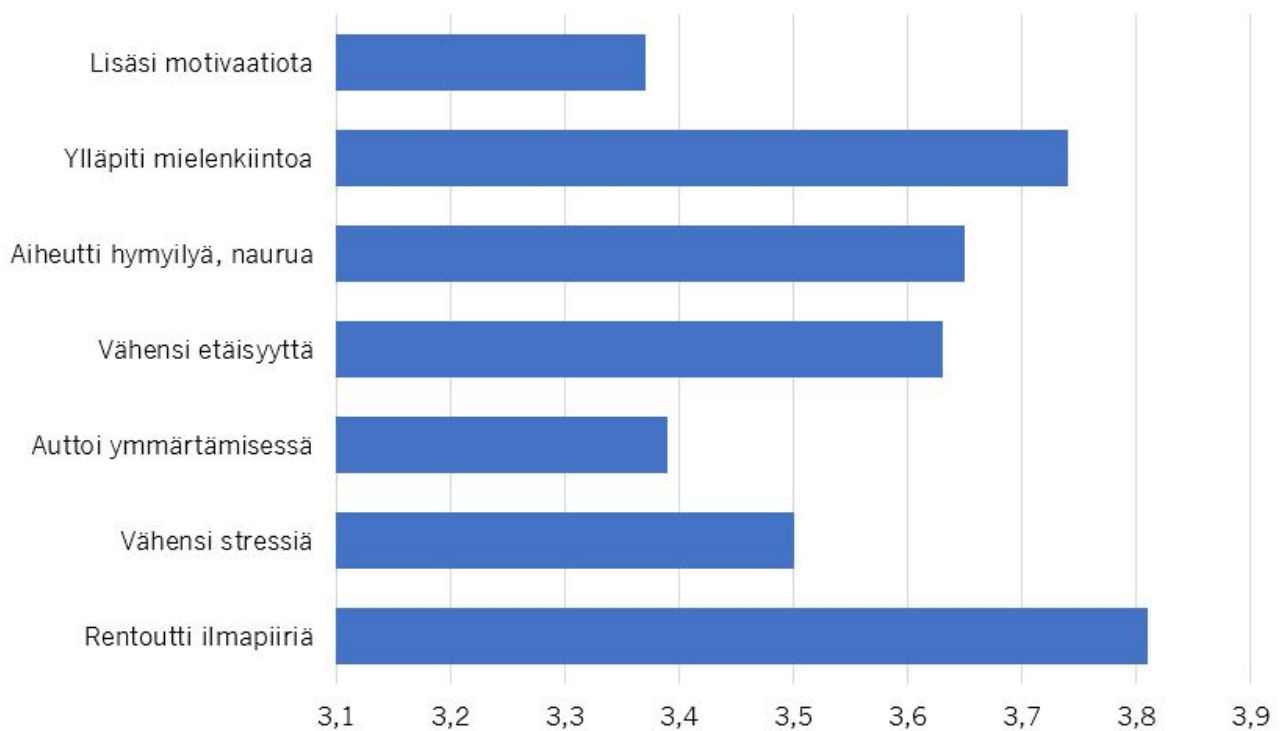
Kyselyyn osallistui yhteensä 76 opiskelijaa kahdesta opetusryhmästä. Heistä enemmistö eli noin 62 % oli naisia ja loput miehiä. Ennen kyselyä opiskelijoille kerrottiin kyselyn tarkoitus. Kyselyyn vastasi 65 opiskelijaa.

Kyselyssä opiskelijoilta kysyttiin mielipiteitä narratiivien sisältämästä huumorista. Yleisesti ottaen opiskelijat kokivat narratiivien sisältävän huumoria ja sen olevan tilanteeseen sopivaa. Varsinaisesti tässä raportissa keskityttiin opiskelijoiden näkemyksiin huumorin vaikutuksista oppimistilanteessa. Tätä kartoitettiin seitsemällä väittämällä, joita opiskelijat saivat arvioida asteikolla 1 (eri mieltä) – 4 (samaa mieltä).

Tutkitut ryhmät olivat yhtä positiivisia suhtautumisessaan huumorin käyttöön eli kaikkien mielestä huumori sopii opetukseen. Muutoinkaan ryhmien vastaukset eivät vaikuttaneet eroavan toisistaan merkittävästi, minkä vahvasti myös ei-normaalisti jakautuneelle aineistolle sopiva Kruskal-Wallis-testi. Niinpä tämän jälkeen ryhmiä ja niiden näkemyksiä huumorin hyvistä vaikutuksista oppimistilanteessa katsotaan yhtenä ryhmänä.

Opiskelijat arvioivat seitsemää väittämää huumorin mahdollisista vaikutuksista. He antoivat suhteellisen korkeita pisteitä kaikille väittämille, eli keskimäärin he olivat joko osittain samaa mieltä tai samaa mieltä väittämien kanssa. Kaiken kaikkiaan opiskelijoiden näkemyksissä eri väittämistä oli vain vähäisiä eroja. Korkeimmat keskiarvot (kuvio 1) saivat väittämät ”huumorin käyttö rentoutti ilmapiiriä” (3,81/4) ja ”piti yllä mielenkiintoa” (3,74/4). Alhaisimmat keskiarvot saivat väittämät

”huumorin käyttö lisäsi opiskelumotivaatiota” (3,25/4) ja ”auttoi vaikeiden teemojen ymmärtämisessä” (3,3/4).

KUVIO 1. Opiskelijakyselyn väittämien saamat keskiarvot

Vastauksista tehdyn faktorianalyysin (Principal axis factoring) perusteella vaikuttaisi myös siltä, että kaikki seitsemän väittämää mittaavat samaa asiaa eli huumorin käytön positiivista vaikutusta oppimistilanteeseen. Väittämät siis latautuvat yhdelle faktorille ja lataukset ovat melko suuria vaihdellen 0,544 ja 0,825 välillä. Lisäksi osa väittämistä korreloi toistensa kanssa niin, että korrelaatio on tilastollisesti merkitsevä. (Taulukko 1.)

TAULUKKO 1. Spearmanin korrelaatiokertoimet väittämille

	1	2	3	4	5	6	7
1 Rentoutti	1						
2 Vähensi stressiä	0.503**	1					

3 Auttoi ymmärtämisessä	0.289*	0.464**	1				
4 Vähensi etäisyyttä	0.511**	0.440**	0.438**	1			
5 Aiheutti hymyilyä, naurua	0.491**	0.408**	0.288*	0.501**	1		
6 Piti yllä mielenkiintoa	0.357**	0.433**	0.440**	0.544**	0.424**	1	
7 Lisäsi motivaatiota	0.334**	0.568**	0.506**	0.495**	0.388**	0.584**	1

Opiskelijoiden vastausten mukaan useimmat väittämät ovat keskenään riippuvaisia. Jos siis opiskelija on katsonut, että huumorin käyttö vaikutti johonkin asiaan opetustilanteessa erittäin positiivisesti, todennäköisesti hänen mielestään huumori on vaikuttanut myös johonkin toiseen asiaan erittäin positiivisesti.

Merkitsevyytasolla 0,05 monet väittämät korreloivat toistensa kanssa niin, että korrelaatio on tilastollisesti merkittävä. Tämä pätee seuraaviin:

- Väittämät 2 ja 4 korreloivat kaikkien muiden väittämien kanssa.
- Väittämät 6 ja 7 korreloivat kaikkien muiden väittämien paitsi väittämän 1 kanssa.
- Väittäjä 5 korreloi kaikkien muiden väittämien paitsi väittämän 3 kanssa.
- Väittäjä 1 korreloi vain kolmen muun väittämän kanssa, eli sillä oli tilastollisesti merkittävä korrelaatio väittämien 2, 4 ja 5 kanssa.

Useimmat kyselylomakkeen väittämät saivat siis suhteellisen korkeat arviot opiskelijoilta, ja monet väittämät olivat vielä korrelaatio-suhteessa toistensa kanssa. Lisäksi on huomionarvoista, että yhdenkään korrelaatioparin suhteen ei löytynyt negatiivista korrelaatiota, vaan kaikki korrelaatio-suhteet olivat positiivisia. Näin ollen

opiskelijoiden mukaan opetuksessa käytössä olleet huumoripitoiset tarinat saivat aikaan useita positiivisia vaikutuksia opetustilanteessa.

Huumoria kannattaa kokeilla, mutta onko siitä hyötyä?

Huumorin käyttämisellä oli monia positiivisia vaikutuksia oppimistilanteeseen. Ilmapiiri rentoutui ja koettu etäisyys väheni. Se myös lisäsi motivaatiota ja vähensi stressiä. Miellyttävän ja välittömän luokkatilanteen rakentamisessa huumorista voi siis aidosti olla hyötyä. Opiskelijan hyvinvointiin huumorin käytöllä voi olla positiivinen vaikutus, ja sen vuoksi huumoria kannattaa ainakin kokeilla.

Kun on kysymys oppimisesta ja opettamisesta, on kuitenkin huomattava, että esitetyistä väittämistä vähiten positiivisia arvioita sai huumorin vaikutus opetettavan asian ymmärtämiseen. Mikään viisasten kivi huumorin käyttö opetustilanteessa ei siis välttämättä ole. Kaikesta huolimatta arviot vaikutuksesta ymmärtämiseen olivat selvästi positiivisia. Huumorin vaikutusten täsmällinen mittaaminen oppimistuloksiin olisikin erittäin mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe.

Lisäksi on huomattava, että positiiviset vaikutukset liittyvät nimenomaan huumoriin, joka koetaan opetustilanteeseen sopivaksi. Sopimattoman huumorin käytöllä voi olla haitallisia vaikutuksia oppimistilanteeseen [6], joten opettajan tulee harkita käyttämäänsä huumoria huolellisesti.

Opiskelusta voi siis tehdä huumorilla monin tavoin miellyttävämpää opiskelijalle, vaikka huikeaa parannusta ymmärtämisessä ei tapahtuisikaan. Voidaankin sanoa, että opettajan kannattaa käyttää huumoria opetuksessa, mikäli se sopii hänen omaan persoonalliseen tapansa tehdä opetustyötä. Huumori opetuksessa on taitolaji, jossa tasapainotellaan kaksiteräisellä miekalla.

Alatalo Sari, lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Liiketalouden yksikkö

Röytiö Suvi, lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Liiketalouden yksikkö

Poutiainen Anne, lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Liiketalouden yksikkö

Lähteet

- [1] Lei, S. A., Cohen, J. L. & Russler, K. M. 2010. Humor on learning in the college classroom: Evaluating benefits and drawbacks from instructors' perspectives. *Journal of instructional psychology* 37 (4), 326–331.
- [2] Ağçam, R. 2017. Investigating instructors' perceptions on the use of humour in higher education. *European Journal of Education Studies* 3 (2), 238–248.
- [3] Banas, J., Dunbar, N. E., Liu, S.-J. & Rodriguez, D. 2011. A Review of Humor in Educational Settings: Four Decades of Research. *Communication Education* 60, 115–144. Hakupäivä 2.6.2021. <http://dx.doi.org/10.1080/03634520701687183>
- [4] Frymier, A., Wanzer, M. & Wojtaszczyk, A. 2008. Assessing Students' Perceptions of Inappropriate and Appropriate Teacher Humor. *Communication Education* 57 (2), 266–288. Hakupäivä 2.6.2021. <http://dx.doi.org/10.1080/03634520701687183>
- [5] Bakar, F. 2019. Appropriate and relevant humour in the university classroom: insights from teacher and students. *European Journal of Humour Research* 7 (4), 137–152. Hakupäivä 2.6.2021. <https://doi.org/10.7592/EJHR2019.7.4.bakar>
- [6] Wanzer, M., Frymier, A. & Irwin, J. 2010. An Explanation of the Relationship Between Instructor Humor and Student Learning: Instructional Humor Processing Theory. *Communication Education* 59 (1), 1–18. Hakupäivä 2.6.2021. <https://doi.org/10.1080/03634520903367238>
- [7] Cernerud, L. & Olsson, H. 2004. Humour seen from a public health perspective. *Scandinavian Journal of Public Health* 32 (5), 396–398. Hakupäivä 2.6.2021. <https://doi.org/10.1080/14034940410026895>

- [8] Berk, R. A. 1998. Professors are from Mars, Students are from Snickers. Madison, WI: Mendota.
- [9] Randler, C., Wüst-Ackermann, P. & Demirhan, E. 2016. Humor reduces anxiety and disgust in anticipation of an educational dissection in teacher students. *International Journal of Environmental and Science Education* 11 (4), 421–432. Hakupäivä 2.6.2021. <http://dx.doi.org/10.15496/publikation-14610>
- [10] Meyer, J. C. 2000. Humour as a double-edged sword: Four functions of humour in communication. *Communication Theory* 10 (3), 310–331. Hakupäivä 2.6.2021. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2000.tb00194.x>
- [11] Plester, B. 2009. Healthy humour: Using humour to cope at work. *Kotuitui* 4 (1), 89–102.
- [12] Khurana, U. & Mahapatra, M. 2019. Managing psychological distress with situational humour in young adults. *International Journal of Research in Humanities, Arts and Literature* 7 (6), 287– 304.
- [13] Kim, S. H., Kook, J. R., Kwon, M., Son, M. H., Ahn, S. D. & Kim, Y. H. (2015). The Effects of Laughter Therapy on Mood State and Self-Esteem in Cancer Patients Undergoing Radiation Therapy: A Randomized Controlled Trial. *The journal of alternative and complementary medicine (New York, N.Y.)*, 21(4), 217–222.
- [14] Vilaythong, A. P., Arnau, R. C., Rosen, D. H., & Mascaro, N. 2003. Humor and hope: Can humor increase hope? *Humor: International Journal of Humor Research* 16, 79–89. Hakupäivä 2.6.2021. <http://dx.doi.org/10.1515/humr.2003.006>
- [15] Bolkan, S., Griffin, D. J. & Goodboy, A. K. 2018. Humor in the classroom: The effects of integrated humor on student learning. *Communication education* 67 (2), 144–164. Hakupäivä 2.6.2021. <http://dx.doi.org/10.1080/03634523.2017.1413199>
- [16] Booth-Butterfield, M. & Wanzer, M. B. 2016. Humor enactment in learning environments. In P. L. Witt (Ed.) *Handbooks of communication science: Communication and learning* 16, 211–239. Berlin, Germany: De Gruyter Mouton.

[17] Daumiller, M., Bieg, S., Dickhäuser, O. & Dresel, M. 2020. Humor in university teaching: Role of teachers' achievement goals and self-efficacy for their use of content-related humor. *Studies in higher education (Dorchester-on-Thames)* 45 (12), 2619–2633. Hakupäivä 2.6.2021.

<http://dx.doi.org/10.1080/03075079.2019.1623772>

[18] Goodboy, A. K., Booth-Butterfield, M., Bolkan, S. & Griffin, D. J. 2015. The Role of Instructor Humor and Students' Educational Orientations in Student Learning, Extra Effort, Participation, and Out-of-Class Communication. *Communication quarterly* 63 (1), 44–46. Hakupäivä 2.6.2021.

<http://dx.doi.org/10.1080/01463373.2014.965840>

[19] Garner, R. L. 2006. Humor in Pedagogy; How Ha-Ha can lead to Aha! *College Teaching* 54 (1), 177–179. Hakupäivä 2.6.2021.

<http://dx.doi.org/10.3200/CTCH.54.1.177-180>

[20] Bieg, S., Grassinger, R. & Dresel, M. 2017. Humor as a magic bullet? Associations of different humor types with student emotions. *Learning and Individual Differences* 56, 24–33. Hakupäivä 2.6.2021.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.lindif.2017.04.008>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 53/2021

Julkaisuvuosi: 2021

Tekijätiedot: Alatalo Sari, Röytiö Suvi, Poutiainen Anne

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021092046675>

Tiivistelmä: Opiskelu voi tuntua työläältä ja luennot pitkiltä, joten opetukseen olisi hyvä välillä saada jotain vaihtelua. Yksi tapa sitouttaa opiskelijoita opiskeltaviin asioihin on aktivoida heitä miettimään ja ratkaisemaan opiskeltaviin sisältöihin liittyviä aivopähkinöitä. Tähän voidaan liittää myös tarinallisuus ja jopa huumori. Tätä lähestymistä käytettiin Oulun ammattikorkeakoulun liiketalouden opintojaksolla Perhe- ja perintöoikeus. Opintojakson

toteuttamisen jälkeen kahden ryhmän opiskelijoilta kysyttiin heidän näkemyksiään siitä, millä tavalla tarinoihin sisältyvä huumori vaikutti opetustilanteeseen. Osoittautui, että opiskelijat kokivat käytetyn huumorin pääpiirteittäin positiiviseksi piirteeksi opetuksessa. Huomionarvoista on kuitenkin, että keskimäärin alhaisimmat arvot opiskelijat antoivat väitteille, joiden mukaan huumori olisi lisännyt opiskelumotivaatiota tai helpottanut asioiden ymmärtämistä. Opiskelijoiden näkemysten mukaan huumorilla on siis positiivisia vaikutuksia oppimistilanteisiin, mutta sen vaikutus oppimisprosessiin vaatii lisää tutkimusta.